

Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas Šiaulių miesto ugdymo įstaigose

Per einamuosius metus Šiaulių miesto ugdymo įstaigose planuojama praveisti 678 užsiėmimų traumų ir sužalojimų prevencijos tema II 586 asmenims.

Netyčiniai sužalojimai yra viena didžiausių grėsmių Lietuvos vaikų sveikatai ir gyvybei. Dažniausiai juos lemia daugybė aplinkybių, visų pirma – supanti aplinka ir pačių vaikų bei juos prižiūrinčių žmonių elgesys. Tėvai ar kiti vaiką prižiūrintys asmenys turi suvokti, kad visi netyčiniai sužalojimai yra suprantami, nuspėjami ir išvengiami. Žinant netyčinių sužalojimų atsitikimo aplinkybes, planuojant ir atliekant paprastus veiksmus, daugelio iš jų galima išvengti.

SUŽALOJIMŲ APIBŪDINIMAS IR PREVENCINĖ SAŲOKA

Sužalojimas yra ūmus, stiprus mechaninis, cheminis, terminis, elektros ar jonizuojančios radiacijos poveikis žmogaus kūnui, kuris viršija žmogaus tolerancijos slenkstį. Yra skiriamos dvi didelės sužalojimų grupės – tyčiniai ir netyčiniai sužalojimai.

Tyčiniai sužalojimai apima visus smurtinius sužalojimus – kitų asmenų smurtą, karus, savęs žalojimą, vaikų nepriežiūrą. Jų prevencijai reikalingas bendras socialinių darbuotojų, psichologų, teisėsaugos, sveikatos priežiūros specialistų ir daugelio kitų visuomenės narių darbas.

Netyčiniai sužalojimai – transporto įvykiai, nukritimai, skendimai, nudegimai ir kt. Šiuo atveju dažnai vartojamas terminas „nelaimingi atsitikimai“, tačiau pastebėtina tai, kad jis nėra teisingas. Pasaulio sveikatos organizacija teigia, kad visi sužalojimai yra nuspėjami ir jų galima išvengti, jie nepriklauso nuo sėkmės veiksnio. Dėl šios priežasties terminas „nelaimingi atsitikimai“ yra nevertotinas. Taigi, netyčiniai sužalojimai yra nuspėjamų ir išvengiamų įvykių rezultatas.

Sužalojimų prevencija yra veiksmai ar intervencijos, skirtos užkirsti kelią sužalojimų atsiradimui. Prevencijos tikslas – sumažinti sužalojimų skaičių ir rimtumą. Svarbu nustatyti galimas grėsmes vaiko aplinkoje ir pakeisti aplinką ar elgesį.

Apskritai prevencijos priemonės galima suskirstyti į tris dideles grupes. **Švietimas** apima priemones,

kuriomis siekiama pakeisti visuomenės ar atskirų jos grupių (profesionalų, šeimos, politikų) požiūrį ar elgesį, taip pat gali būti skirtas asmenims, kuriems yra didesnė rizika patirti sužalojimus. Kaip pavyzdys gali būti vaikų eismo saugos mokymas, kuris gali padėti pakeisti vaikų, kaip eismo dalyvių, elgesį ir taip sumažinti tikimybę jiems patekti į eismo įvykius. **Inžinerinės priemonės** apima dizaino ir struktūros modifikacijas, aplinkos pritaikymą, kad būtų kuo labiau sumažintas galintis kilti pavojus ar galimas patirti sužalojimas. Kaip pavyzdys gali būti automobilių kėdučių dizaino tobulinimas. Inžinerinės priemonės yra efektyvesnės, jei taikomos kartu su **teisės normų** priėmimu. Pastaroji grupė priemonių skirta užtikrinti tam tikrą elgesį, nustatyti normas kasdieniame gyvenime ir užtikrinti saugios aplinkos sukūrimą. Puikūs to pavyzdžiai yra žaislų saugos standartų nustatymas, žaidimų aikštelių įrangos saugos normų užtikrinimas, reikalavimas įrengti dūmų detektorius namuose, naudoti saugos diržus ir automobilines kėdutes ir kt. Pastebėtina tai, kad geriausi prevencijos rezultatai pasiekiami, kai visų trijų grupių priemonės yra įgyvendinamos kartu.

Daugiau informacijos galite rasti metodinėse rekomendacijose Tėvams apie įvairaus amžiaus vaikų sužalojimų rūšis:

https://www.hi.lt/uploads/Sveikatos%20stiprinimo%20centras/Programos%20ir%20projektai/Metodines_rekomendacijos_vaidu_s.pdf